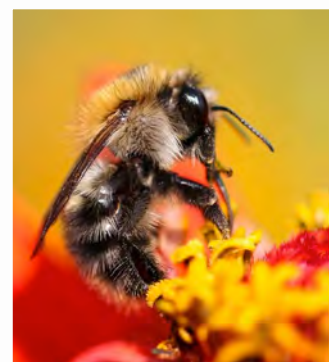

Bij-Zaken

36e Jaargang - Nummer 3 - Najaar 2021

Inhoud:

2. Verslag van uw voorzitter
3. Wijziging huishoudelijk reglement
4. Rapport Biesbosch
5. De Bijeneters
6. Registratie van bijenvolken
7. Aganetha Dyck
9. Tuin- en Imkerdag
10. Workshop bloemenmand
10. Gevraagd - geboden
10. Biokunst van bijenvolken
12. Gewasbeschermingsmiddelen
12. Bee-mail, Column
14. Colofon

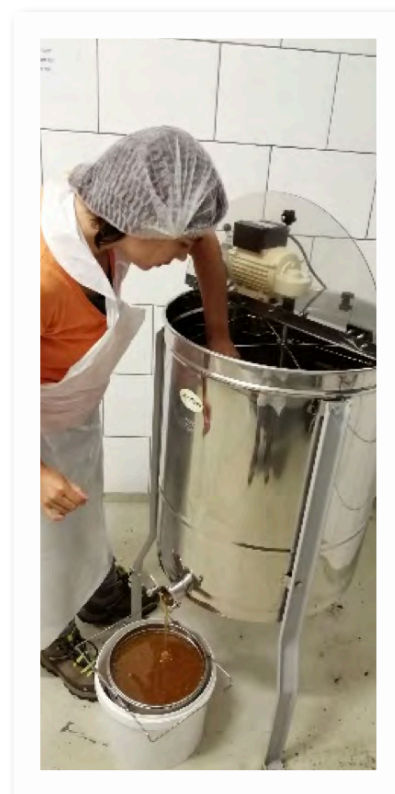
Verslag van uw voorzitter

• **Onze honingooft.** Door het minder warme weer en flink wat regen werd de voorjaarshoning door de bijen veelal zelf opgegeten. Na de lindebloei bleek er toch best een mooie oogst uit onze volken te halen. Het verwerken van die honing ging echter aanvankelijk niet zo soepel. Onze 25 jaar oude honingslinger in de slingerruimte op het bijenpark begaf het op het moment dat hij erg hard nodig was. Snel werd er een prachtige nieuwe slinger uit Utrecht opgehaald en vastgemaakt op de vloer van de slingerruimte. Dat gaf nog wat extra werk, want de maten van de nieuwe slinger waren anders dan de oude. Gelukkig is Gerrit nogal handig in het oplossen van dit soort problemen. De eerste imker die gebruik mocht maken van de gloednieuwe slinger had flink pech. Uit de kraan kwam op slagroom gelijkende honing. Het bleek dat onze slinger wel geschikt was voor raampjes met een Duitse maat, maar dat onze raampjes te lange pootjes hadden en daardoor door de honing draaiden en er gelijk maar slagroom/crème honing van maakte! Deze slinger werd daarom weer ingeleverd bij de leverancier en vanuit Wageningen werd een andere opgehaald. Beetje duurder en natuurlijk ook een andere maat en dus mocht Gerrit zijn boormachine weer gebruiken om alles passend op de vloer vast te maken. Na een dag slingeren begaf de schakelaar het en moest er weer naar Wageningen gereden worden voor een nieuwe motor met een wel werkende schakelaar. Maar dan heb je ook wel wat. Een prachtige slinger voor 4 of 8 ramen. En nu maar hopen dat ook deze 25 jaar mee wil gaan.

• **De basiscursus.** In juli is de basiscursus imkeren weer opgestart. De cursisten uit 2020 moesten vorig jaar na twee lessen stoppen vanwege corona. Nu konden wij eindelijk verder met onze cursus. De groep werd gesplitst in een ochtend en middaggroep, waardoor beter afstand gehouden kon worden. De afgelopen maanden hebben wij onze achterstand in kennis aardig ingelopen. Een diploma zit er voor dit jaar echter nog niet in omdat wij het voorjaarsdeel van de cursus pas in 2022 kunnen gaan behandelen.

• **De ALV.** Eindelijk lijkt het mogelijk om onze Algemene ledenvergadering te kunnen houden. Op zondag 3 oktober willen wij graag met onze leden in gesprek over een aantal zaken waarover u elders in dit blad het nodige kunt lezen. Het bestuur vraagt met name de aandacht van de imkertuiniers op het nieuwe bijenpark. Wij willen het graag hebben over het aantal bijenvolken op de imkertuinen. Roverij is een serieus probleem dankzij een tekort aan dracht in de nazomer.

• **De open dag.** Op zaterdag 10 juli hebben wij samen met de SBA een open dag georganiseerd. Het was een gezellig evenement met een heel aardig aantal bezoekers. Door corona beperkter en wat anders dan de echte open imkerijdagen in het verleden. Maar evengoed een succes.

De nieuwe slinger in actie.

Het Bijenweetje gaat dit keer over belagers van onze bijenvolken.

Ik ontving een mailtje van een Amsterdamse imker die last zou hebben van de Bijenwolf. Hij wilde graag weten hoe hij deze overlast kon voorkomen.

De Bijenwolf (*Philanthus triangulum*) is een graafwesp die bijen vangt op bloemen. Op de bloem steken zij de bij waardoor deze verdoofd raakt en meegenomen kan worden naar het

nest. Maar voor hij hem meeneemt drukt hij de bij plat, zodat de honingmaag wordt gelegeerd en de wesp de honing als voedsel voor zichzelf kan opnemen. Daarna wordt de bij in het wespennest gevoerd aan de larven. Het nest van deze solitaire wesp zit in de grond kan wel tot een meter diep zitten. Aan het einde van de nestgang zitten 5 tot 10 broedcellen. In Nederland komt deze wesp maar weinig voor. Destijds zat er een flinke kolonie van deze wespen tussen de stenen van de Plantage Dolklaan, achter het reptielenhuis van Artis. Toen Artis ging uitbreiden met een flink parkeerterrein verdween deze nestplek. Tot mijn grote verrassing bleken de bijenwolven een nieuwe plek gevonden te hebben tussen de klinkers voor de Muiderpoort, aan de andere kant van Artis. Mijn eigen bijen stonden op het dak Van het Gorillaverblijf in Artis en ik heb regelmatig gezien dat zij door de bijenwolf werden gevangen en meegenomen. Maar of dat echt veel invloed op mijn volken had betwijfel ik.

Er bestaat overigens ook nog een kever met de naam Bijenwolf. Deze heet *Trichodes apiarius*. Zijn achternaam verraadt dat hij ook iets met bijen heeft. Ook deze kever vangt insecten op bloemen, maar meestal klein spul en hij lust graag stuifmeel. Zijn eieren legt hij in bijennes-ten. Dat kan de honingbij zijn, maar ook andere (wilde) bijensoorten zijn populair bij hem. De keverlarven voeden zich met stuifmeel, eieren en larven van zijn gastheer. In Nederland zul je deze kever (nog) niet tegenkomen. In zuid Europa wel.

Meer last kan het bijenvolk hebben van de gewone wesp en steeds vaker van de Hoornaar. (*Vespa cabro*). De Hoornaar is een wesp die grote nesten maakt met heel veel individuen. Deze grote wespen kunnen heel hinderlijk worden op de vliegplank en het volk flink beroven. Voorheen kwamen de Hoornaars niet zo vaak voor in ons land. Door het veranderende klimaat komen wij ze vaker tegen.

De Aziatische Hoornaar is een nieuweling. Naar Europa gekomen via import van goederen en die nu vanuit het zuiden onze kant opkomt. Deze grote wespen vangen bijen in de lucht. Nu nog op enkele plekken in zuidelijke delen van Nederland, maar binnenkort vast ook in onze streek. Voor deze wesp bestaat een meldingsplicht. Nesten worden actief opgespoord en vernietigd.

Ko Veltman.

Wijziging Huishoudelijk Reglement:

maximaal 8 volken en een maximum aan de taxatie

Sinds enige jaren geldt op het Bijenpark een maximum aan de toegestane bijenvolken (10 stuks). Het bestuur stelt voor om te komen tot een verdere beperking van het aantal volken per imker en wel tot 8 volken. Het bestuur wil daarom op de komende Algemene Ledenvergadering (ALV) art. 28 van het Imkertuinreglement te wijzigen in de zin dat 'tien' wordt vervangen door 'acht'.

Het bestuur is van mening dat het nu geldende maximum van tien volken goed wordt nageleefd. Er zijn echter nog steeds redenen om te komen tot een verdere beperking van het aantal bijenvolken op het Bijenpark. In de eerste plaats is er nog immer sprake van voedselschaarste en roof. Tot aan de Lindebloei (begin juli) is er op ons park een goede dracht. Daarna volgt een periode van schaarste die heel serieus merkbaar is in onze volken en er ook toe leidt dat bijenvolken bij de 'buren' gaan roven. Ten tweede het voorkomen dat wilde bijen en andere insecten te weinig voedsel kunnen vinden.

Het bestuur zal daarom op de agenda van de ALV op 3 oktober een wijziging van het Imkertuinreglement opnemen om het maximaal aantal bijenvolken, ingaande het bijenseizoen 2022,

te stellen op: acht. Het bestuur hecht er aan om ook de mening te vernemen van de imkers op het Bijenpark. Daarom heeft het bestuur deze imkers om hun mening gevraagd. Het bestuur zal op de ALV bij de bespreking van de reglementswijziging hiervan mededeling doen.

Daarnaast stelt het bestuur voor om het Imkertuinreglement ook op een ander punt te wijzigen. Het gaat daarbij om het stellen van een maximum aan de taxatie van de tuinhuisjes en bijenstal. De huisjes worden steeds mooier, waar op zich natuurlijk niets op tegen is. Echter het bestuur is van mening dat de huisjes in principe ook

beschikbaar moeten blijven voor imkers met een wat smallere beurs. Voorgesteld wordt het maximum te stellen op € 1.500,- Dit maximum zal ingaan voor huisjes die na 1 januari 2022 worden ge- of verbouwd en niet voor huisjes die voor die datum werden ge- of verbouwd.

Het bestuur van de AVBB

Rapport over Biesbosch pleit voor beperking aantal bijenvolken

De laatste jaren worden er steeds meer bijenvolken geplaatst in en rond de Biesbosch. Het zijn er zo veel dat ook in de landelijke pers er aandacht aan wordt gegeven. Het was aanleiding voor de provincie Zuid-Holland om een onderzoek te laten verrichten. De resultaten van het onderzoek liegen er niet om: gepleit wordt voor een grote inperking van het aantal volken dat er wordt geplaatst.

In de Biesbosch is er de laatste jaren sprake van een enorme uitbreiding van de Reuzenbalsemien. Deze plant is een exoot die in de jaren 50 en 60 werd geïntroduceerd. Inmiddels is een kwart van de Biesbosch er mee bedekt. Voor imkers is deze plant aantrekkelijk omdat ze bloeit van augustus tot oktober, wanneer het voedselaanbod voor de honingbij beperkt is. Het resultaat is dat imkers vanuit de verre omgeving, tot in België toe massaal met hun bijenvolken in de Biesbosch neerstrijken om er op grote schaal honing te oogsten.

De Biesbosch kent een 'Natura 2000 status.' De vraag is hoe deze status zich verhoudt met de grote populatie bijenvolken en met de wilde bijen die er in het gebied leven. De Biesbosch is vanouds van grote waarde voor de Nederlandse wilde bijenfauna, zo komen er 13 soorten voor van de Rode Lijst. Van sommige van deze soorten vindt een derde van de gehele Nederlandse populatie in de Biesbosch haar woonplaats. Studies uit het Verenigd Koninkrijk laten zien dat Reuzebalsemien een sterke negatieve invloed heeft op de inheemse flora en fauna. Met name de ongewervelde dieren, zoals insecten, leiden onder een te omvangrijk voorkomen van de Reuzebalsemien.

In de periode 2019 -2020 was er in de Biesbosch sprake van een gemiddelde dichtheid van honingbijenvolken van ten minste 25 per km². Het rapport stelt dat bij zulke hoge aantallen verwacht mag worden dat er een negatieve invloed is op het voortbestaan van de in het gebied levende wilde bijen. Het rapport pleit er daarom voor om de uit de 'Natura-2000 status' voortvloeiende voorzorgsbeginsel toe te passen. Op grond daarvan wordt voorgesteld het aantal bijenvolken in de Biesbosch en omgeving terug te brengen tot maximaal 4 volken per km² bloeiend gewas.

Rapport Bijen en Balsemien: concurrentie tussen honingbijen en wilde bestuivers in de Biesbosch. Opgesteld door EIS-kenniscentrum Insecten. Opdrachtgever de provincie Zuid-Holland.

De Bijeneters

(bijdrage van Marianna de Leeuw)

Bijeneters leven vooral in warme delen van Europa, maar ook in Nederland zijn succesvol broedende bijeneters vastgesteld. Bijeneters eten insecten en zijn behendige vliegers. In vlucht vangen ze grotere insecten. Ze worden vooral aangetroffen bij steilwanden aan water; rivieren, plassen en meren, waar ze een nesttunnel uitgraven in een steile wand.

BROEDEN

Legt vanaf mei eieren. Heeft één legsel per jaar met 4-10 eieren, meestal 5. Bijeneters broeden in los kolonieverband. In 1964 nestelde de bijeneter voor het eerst in Nederland. Nu bijna jaarlijkse broedvogel met een handvol broedparen, die doorgaans een afgraving of zandhoop uitkiezen om in te broeden.

LEEFGEBIED

Bijeneters vind je vrijwel altijd in de directe nabijheid van rivieren of plassen met steile oevers. Daarin wordt - liefst in een los kolonieverband - het nest gemaakt. Bijeneters graven een nesttunnel uit in een steile wand. Soms broeden bijeneters ook op een nagenoeg vlakke grond met een zeer flauwe helling, zoals in zandige wegbermen. Ze komen in verschillende biotopen voor: open parkachtige bossen met struikgewas, weilanden en akkers met kruidenrijke randen, bosranden en andere habitats zoals zandafgravingen. Bijeneters broeden overigens vrijwel nooit op dezelfde plaats als oeverzwaluwen, die bodems met een tamelijk grove partikelstructuur kiezen. Bijeneters prefereren fijner zand of leem.

ingevuld was onze naam, het adres en hoe-
veel volken we hebben. We vulden het in
en verstuurd het. Een paar dagen later
ontvingen we een e-mail dat onze bijen zijn
geregistreerd op ons adres en wel onder
nummer: 03 454 029 0158.

En daarmee was de registratie voltooid,
slechts met de wisseling van een paar
e-mails. Een fluitje van een cent dus. Het gaf
ons een geruststellend gevoel. Wanneer er
bij ons in de buurt een bijenziekte uitbreekt
weten we dat de overheid snel ingrijpt om
de ziekte bij de bron effectief aan te pakken.
Wanneer eenzelfde situatie in Nederland
plaatsvindt zal de overheid niet veel meer
(kunnen) doen dan een reisverbod in stellen
in de wetenschap dat velen er zich niet aan
houden en snel nog hun bijenvolken ver-
plaatsen en daarmee de ziekte verspreiden,
zoals in het verleden wel vaker gebeurde.
En de overheid die kijkt toe onmachtig om
iets te doen omdat ze weigerde tot registra-
tie van bijenvolken over te gaan en dus niet
weet waar de volken staan.

De Nederlandse overheid heeft steeds (ook in Brussel bij de totstandkoming van de wetgeving)
geweigerd tot registratie omdat het veel administratieve lasten en kosten met zich brengt, niet
alleen voor de overheid maar ook voor de imkers. De NBV heeft zich bij dit standpunt aange-
sloten. Het voorbeeld van de registratie van onze bijen in het Emsland moge duidelijk maken
dat dit een onzinnig standpunt is. Ons vermoeden is dat het standpunt om niet te willen regis-
treren eerder is ingegeven door onbegrijpelijke onwil. Immers de kosten zijn nihil, de Duitse
overheid heeft ons zelfs geen rekening gestuurd van de registratie. De lasten voor de imker?
Zijn er imkers die het sturen van een paar e-mails en het sturen van enige gegevens, om zo de
gezondheid van de bijen te beschermen, als een last ervaren? Wij kennen ze niet.

Gerard van der Zwan en Ria Guitoneau

Vereinte Informationssysteme Tierhaltung w.V.
Regionalstelle im Herkunftssicherungs- und Informationssystem Tier (HI-Tier)
Beauftragte Stelle des Landes Niedersachsen

vit w.V. - Henrich-Schöber-Weg 1 - 47263 Verden (Aller)
DE 38548 Verden DT 4900 0471
DV 08.21 0 65 Deutsche Post

487195/221443/716145644/79w
Henrike Guitoneau
Kathrin-Frackel
Hermann-Frackel-Str. 16
49762 Lathen

Ihre Registriernummer: 03 454 029 0158
Wichtig! - Bitte aufbewahren!

Verden, den 17.06.2021

Mitteilung Ihrer Registriernummer und gemeldeter Betriebstypen

Sehr geehrte Damen und Herren,

für den Betrieb/
Halter 03 454 029 0158
Henrike Guitoneau

mit Betriebsstätte/
Standort Kathrin-Frackel
Hermann-Frackel-Str. 16
49762 Lathen

sind die in der nachfolgenden Tabelle aufgeführten Betriebstypen (gehaltene Tierarten, Produktionszweige, Funktionen usw.) im zentralen Betriebsregister gemeldet:

Betriebstyp	Nr. des Typs	Gültig seit	Anlage
Bienenhaltung	123	01.09.2012	

Sollten Angaben nicht zutreffen, so informieren Sie bitte unverzüglich das für Sie zuständige Veterinäramt des Kreises / der kreisfreien Stadt. Bitte teilen Sie dort auch einen von der oben genannten Betriebsstätte abweichenden Standort der Tierhaltung mit. Darüber hinaus sind auch weitere Änderungen, z.B. die Aufgabe einer oben genannten Tierhaltung, dem Veterinäramt sofort mitzuteilen.

Hinweis für Bienenhalter:
Als Standort der Tierhaltung gelten feste Bienenstände außerhalb von Bienenwanderung.

Mit freundlichen Grüßen
vit w.V.

Zu den mit (X) markierten Betriebstypen erhalten Sie anliegende weitere Informationen.
() Anlagen erhalten Sie Informationshalter.

Deze kunstenaar laat bijen haar gebroken beeldjes repareren

(bijdrage van Marianna de Leeuw)

Gemaakt door de efficiëntste ontwerpers uit de natuur.

Je denkt misschien dat deze beeldjes zijn gemaakt met een 3D-printer, maar eigenlijk is dit het werk van de efficiëntste ontwerpers uit de natuur: bijen. Het idee voor deze met bijenwas ingepakte objecten komt van de Canadese kunstenaar Aganetha Dyck. De kunstenaar heeft ruim twintig jaar ervaring met het werken met imkers, wetenschappers en honderden bijencollega's.

Het werk van Dyck is een reflectie op hedendaags design. Door middel van nieuwe technologie kunnen we de natuur steeds beter manipuleren, waardoor het laten ontstaan van deze delicate beeldjes nu mogelijk is. Dyck heeft een interesse in verzamelobjecten en memorabilia en deze fascinatie zie je terug in al haar werk. In haar collectie van objecten die met een honingraat bewerkt zijn vindt je van alles van kitscherige beeldjes, tot schaatsen en jurken.

"Ik was altijd al geïnteresseerd in beeldjes en verzamelobjecten. In mijn beleving heb ik ze altijd in een glazen kast aanschouwd, als ontastbare schatten. Deze beeldjes zijn eigenlijk altijd buiten mijn bereik geweest – toen ik jong was en nu ik volwassen ben," vertelt Dyck aan The Creators Project. De keuze van de objecten heeft ook zeker wat met politiek te maken. "Het gebruik van sportuitrustingen is een reactie op hoe de media omgaat met sport en hoeveel subsidie daar naartoe gaat als je het vergelijkt met kunstenaars en de culturele sector." Door herkenbare objecten te gebruiken onderzoekt Dyck de relatie tussen de natuur en de mensheid; hoe afhankelijk wij als mensheid eigenlijk zijn van zo'n klein beestje als een bij.

De kunstenaar gebruikt kapotte objecten die ze gewoon op rommelmarkten vindt. Ze bedekt bepaalde delen met honing, zodat de bijen ertoe aangetrokken worden wanneer ze de objecten in de bijenkorf zet. Dyck zegt dat de bijen een bijzonder goed oog voor detail hebben wanneer ze de beschadigde plekken opvullen. "Door het werken met de honingbijen ben ik achter hun tactiek van bouwen gekomen en ik heb gezien dat ze heel goed in staat zijn om beschadigingen te repareren met honingraat en bijenwas. Ik besloot de insecten deel te laten worden van deze beschadigde beeldjes en het verbaasde me dat de beeldjes weer mooie verzamelobjecten waren toen de bijen er eenmaal klaar mee waren."

Deze methode vraagt om heel veel geduld en veel kennis over de bijensoorten. "Mijn geduld komt vanuit de honingbijen zelf," aldus Dyck. "Ze hebben routines, ze mogen niet zomaar verstoord worden. Zelfs niet voor maar een paar minuten."

Dyck's werk laat zien dat we de natuur maar voor lief nemen en dat we niet genoeg nadenken over wat we samen met de natuur zouden kunnen creëren. Haar project laat ons ook het belang van bijen zien, die nodig zijn om onze planten te bestuiven en onze groeiende bevolking te voeden. "Het lijkt erop dat de mensheid langzaam maar zeker doorheeft dat de mens verantwoordelijk is voor de milieukwesties op onze aarde. De vraag die ik stel is: wat gebeurt er met het leven op aarde als bijen uitsterven?"

De gezamenlijke tuin- en imkerdag

Zaterdag, 10 juli

Het was nog even spannend of wij een open dag aandurfd, maar toen de coronamaatregelen werden versoepeld besloten we om de gezamenlijke tuin- en imkerdag definitief door te laten gaan. En op zaterdag, 10 juli was het dan zo ver: bezoekers waren welkom.

Veel ruchtbaarheid hadden we niet aan de open dag gegeven. Alleen onze burens in de tuincomplexen rondom en de Fruittuin van West kregen bericht. Al teveel bezoek leek ons in deze tijd toch niet wenselijk.

Gelukkig waren de weergoden ons welgezind en meteen om 10.00 uur kwamen de eerste gasten al binnendruppelen. Toch ook weer veel bezoekers die het Bijenpark niet kenden en die blij verrast waren toen ze ons mooie complex zagen. En wat goed dat er dit keer zo weinig kruiwagens voor tuiningangen stonden. Fijn, zoveel gastvrijheid!

Het museum ontving bezoekers: er werd een film vertoond over het houden van bijen, men kon stuifmeel bekijken onder een microscoop en er kon honing geproefd worden. Veel mensen waren geïnteresseerd in het volgen van een imkerkursus. Bezoekers kregen inzicht in het leven van de bijen en in de imkerij. En vooral kinderen ontdekten, dat je van bijenwas prachtige kaarsen kunt maken.

En hoewel men er nu al een paar jaar zit, wisten veel tuiniers niet dat zich bij wijze van spreken om de hoek een biologische kwekerij bevindt. De planten van kweker Wiering vielen zo in de smaak, dat mevrouw Wiering werd verzocht, een tweede lading af te komen leveren..

De nazit eindigde met een plensbui, maar dat was alleen maar goed voor alle net aangekochte plantjes. Het was een fijne dag!

Aleid van Wifferen

Workshop 'Bloemenmand voor de donkere wintermaanden'

In het zomernummer van Bij-Zaken werd aangekondigd dat in november er op het nieuwe Bijenpark op een zaterdag een workshop wordt gegeven waar belangstellenden een 'bloemenmand' kunnen maken. Inmiddels heeft een aantal mensen zich aangemeld. Er zijn nog enkele plaatsen vrij voor deze workshop. Kosten voor de mand, aarde en bloemen circa € 15,-

Belangstellenden kunnen zich nog opgeven bij Ria Guitoneau (ria-guitoneau@yahoo.com). In de loop van de herfst wordt aan degenen die zich hebben opgegeven medegedeeld wanneer de workshop zal worden gehouden.

Ria Guitoneau

Gevraagd en Geboden

Te koop aangeboden:

De voormalige slinger van de AVBB. Te koop voor € 150,-
Geïnteresseerd? Stuur dan een e-mail naar de bijenvereniging@bijenpark.nl.

Biokunst van bijenvolken

(bijdrage Marianna de Leeuw)

Jef Faes maakt sculpturen met hulp van bijen. Puur omdat de vorm van honingraat hem aanspreekt. Curator Nanette Kraaikamp grijpt zijn expositie aan om de bij te promoten. Alleen bij biologen zal een lichtje gaan branden als ze de titel van de tentoonstelling 9-ke-to-trans-2 onder ogen krijgen. Deze verwijst naar het feromoon dat een bijenkoningin uitscheidt om de bijenhofhouding aan zich te binden.

Het werk van de Belgische kunstenaar Jef Faes komt tot stand met behulp van bijen. In geperforeerde ronde gipsstructuren laat hij de insecten verder bouwen waar hij ophoudt. De expositie in het Amsterdamse Retort Art Space toont hoe het werk van de kunstenaar zich ontwikkelde, van experimenten vol beginnersfouten naar een meer 'volwassen' bijenkunst die rekening houdt met de natuurlijke behoeftes van bijen.

De kunstenaar vertelt over zijn eerste pogingen om bijen te huisvesten in zijn sculpturen: gipsen bollen, formaat basketbal. "Ik ging aan de slag zonder ook maar iets van bijen af te weten." Het leek eerst goed te gaan. "De bijen gingen als soldaten aan het werk." Ze werkten stug door, hoewel Faes de gipsen bol regelmatig kantelde. "Dit was voor de bijen zo ingrijpend dat zij van bouwrichting veranderden. Er ontstonden plooiën en overlappingsen in de raat." De bijen bleven echter min of meer aan de oppervlakte van de bol en verzuimden de holle ruimtes en gangen met hun raat te bekleden.

Dat hij de bijen binnen hield en kunstmatig voedde met suikerwater en stuifmeelkorrels, werkte averechts. De eerste bijen overleefden de experimenten niet. Faes beseftte dat dit geen gezonde en natuurlijke situatie voor de bijen was en schakelde een imker in. "Die kwam met nuttige informatie. Gips bleek als materiaal te koud. En ook de structuur moest groter."

Jef Faes (1972) is als kunstenaar verbonden aan de Verbeke Foundation in Kemzeke (België), een van de grootste privé-initiatieven op het gebied van hedendaagse kunst. Zijn werk heet ook wel biokunst, een stroming waarbij levende organismen worden gebruikt, variërend van zaden, planten en dieren tot DNA en dierlijke embryo's. Of experimenteren met levende wezens ethisch nou zo verantwoord is, daar maakt Faes zich niet heel druk om. Het gaat hem primair om de vorm: natuurlijke patronen en meetkundige structuren die elkaar op- en aanvullen. "De honingraat is daar als perfecte zeshoek een prachtig voorbeeld van", zegt hij. "En het mooie van bijen is dat ze in staat zijn in ruimtes te werken waar mensenhanden niet bij kunnen."

Het meest esthetische werk Polis.01 uit 2011 prijkt in het raamkozijn van de projectruimte. Het is de bijenkorf van de toekomst, hoopt Faes. De witte koraalachtige structuur van circa 1 meter doorsnee heeft tal van holle ruimtes en gangen die straks het domein van een bijenkolonie zullen zijn.

De holle kern is donker en warm door een coating van purschuim, een materiaal dat goed isoleert. Dit wordt het vertrek van de toekomstige bijenkoningin. Bijen zullen er af en aan vliegen en zich hopelijk oriënteren op de vegen verf die Faes in de kleuren rood, blauw en geel heeft aangebracht. Hoewel rood eigenlijk niet de goede kleur is. Faes: "Bijen zien geen rood."

Bijen zijn feitelijk pas het voorspel. Faes hoopt de structuur ooit tot formaat flatgebouw op te blazen waar mensen hun intrek in zullen nemen. De ultieme blob, een architectuurstijl waarbij wanden van een gebouw grillige vormen hebben.

Vooralsnog is de woonvorm echter voorbehouden aan bijenvolken. Komend voorjaar, als alles buiten vol in bloei staat, mogen de bijen in polis.01. Als ze willen.

Red de bij!

Het werk van Jef Faes past volgens curator Nanette Kraaikamp goed in Retort Art Space, die een cross-over tussen kunst en wetenschap voorstaat. Natuur, wetenschappelijk onderzoek en esthetische beleving komen in de kunstwerken samen. Faes laat volgens haar de schoonheid van de natuur en van natuurlijke vormen zien. Zijn kunst geeft inzicht in hoe bijen werken en overleven in extreme situaties.

Kraaikamp hoopt dat mensen door het werk gaan nadenken over een meer duurzame band met de natuur, en met bijen in het bijzonder. Op haarzelf had het werk die uitwerking. De artistiek leider en kunsthistoricus stuitte googelend op de huidige problematiek van de bijen: ze hebben last van virussen en pesticiden.

Juist de combinatie van meerdere gewasbeschermingsmiddelen is schadelijk voor bijen

Gelezen in Dagblad Trouw op 5 augustus 2021.

Uit een recente studie van Britse biologen blijkt dat bijensterfte vaak wordt veroorzaakt door de toepassing van meerdere soorten gewasbeschermingsmiddelen. Leiden de giften op zichzelf één voor één genomen niet tot bijensterfte, juist het toepassen van een aantal middelen tegelijk of kort na elkaar leidt tot het sterven van honingbijen. Zo blijkt uit een publicatie in het tijdschrift Nature.

Eigenlijk is al langer bekend dat er bij de toepassing van gif als gewasbescherming sprake is van het optreden van een 'stapeleffect' van bestrijdingsmiddelen. Voorafgaand aan de toelating van een middel op de markt wordt middels onderzoek gekeken naar het effect van één middel in één toepassing. Terwijl ook al langer bekend is dat gifstoffen ook op elkaar reageren. De conclusie die de onderzoekers daarom trekken is dat de huidige regelgeving de bijen niet beschermt tegen landbouwgif. Om die reden doen de onderzoekers de aanbeveling om het beleid te veranderen. Voordat een nieuw middel in de toekomst op de markt zou mogen komen moet er beter worden gekeken naar de effecten van het middel ook in combinatie met andere giften.

Bee-mail

Column van Gerard van der Zwan

Een paar weken geleden publiceerde de Europese Commissie de klimaatplannen waaraan jaren is gewerkt en waar ook al tijden naar werd uitgekeken. De plannen hebben tot doel om de Europese Unie klimaatneutraal te maken. In de pers werden de plannen uitgebreid besproken. Daarbij vielen me een paar zaken op. Zo werd er op gewezen dat er nog jaren voorbij zullen gaan voordat de nu gedane voorstellen uiteindelijk in wetgeving zullen zijn omgezet. Immers alle 27 Europese regeringen en parlementen en ook het Europese Parlement moeten er mee instemmen. Logisch dat dit lang duurt, bedacht ik me. Ook werd er op gewezen dat veel belangengroepen de plannen zullen afwijzen.

De inkt van het krantenpapier was nog nauwelijks droog of dat gebeurde al. Zo wees de directeur van Schiphol het introduceren van een vliegtaks direct van de hand. Hij hield vast aan het eigen plan om in te zetten op elektrische vliegtuigen. Een oud plan dat al meerdere malen door deskundigen, in ieder geval de komende eeuw of langer, als volstrekt onhaalbaar worden bestempeld. Ook in andere landen was de kritiek niet van de lucht. Toch verbaasde mij dat niet, ze was zelfs voorspelbaar. Onze maatschappij kent zeer vele belangengroepen die luid beginnen te piepen wanneer hun korte termijn belangen – ook al is dat in beperkte mate en ook wanneer het volstrekt noodzakelijk is – in gevaar komen.

Wat mij in de commentaren in de kranten opviel was dat er

nauwelijks aandacht werd gegeven aan de vraag of de voorstellen van de Europese Commissie uiteindelijk kunnen rekenen op voldoende steun bij de bevolking. Natuurlijk zien we de laatste jaren het besef dat er iets mis is met het klimaat in brede lagen van de bevolking doordringt. Het vertaalt zich in veel landen in winst voor groene partijen. Ook de bosbranden in het zuiden van Europa en de wateroverlast in midden Europa zullen veel mensen uitleggen als bewijs dat de mens het klimaat op negatieve wijze aan het veranderen is. Maar draagt dit besef ook bij aan de acceptatie van vervelende maatregelen waar uiteindelijk iedereen op termijn mee wordt geconfronteerd. Ik vrees van niet.

Ik vind me daarin gesterkt door de ervaringen met de pandemie waarmee de wereld nu al anderhalf jaar te maken heeft. Bij het Corona virus was het al snel duidelijk wat er aan de hand was. De bewijzen kwamen in ieders omgeving. Iedereen kent wel personen die flink ziek werden en soms ook aan de gevolgen van Covit overleden. Een duidelijk zaak denk je dan. En toch tot op de dag van vandaag zijn er grote groepen mensen die het probleem ontkennen, dan wel de noodzakelijk maatregelen om het virus te bestrijden te ver vinden gaan. Allen kennen we de groepen die in Europese steden protesteerden en daarbij vaak in gevecht met de politie kwamen. In feite voltrok zich in de maatschappij een tweedeling. Enerzijds een deel van de bevolking die het probleem ziet en maatregelen aanvaardt. Anderzijds een deel van de bevolking die het probleem ontkent of bagatelliseert. Discussie tussen beide groepen, zo leert de ervaring, leidt tot niets beide partijen graven zich in.

Zal het bij het doorvoeren van maatregelen om het klimaat te beschermen ook zo gaan? Ik vrees van wel. Immers bij de Corona-pandemie ging het toch duidelijk om een virus dat ziekte veroorzaakt. Ondanks dat waren er grote bevolkingsgroepen die het probleem bleven ontkennen. Bij het klimaat is het ontkennen nog makkelijker. Ik hoor het de tegenstanders van klimaatmaatregelen al zeggen: 'Ach, we hebben wel vaker warme periodes gehad. Veel regen kwam vroeger toch ook vaak voor. Och, die poolkappen die groeien heus wel weer aan.' Het kan alles leiden tot een tweedeling in de samenleving, die het doorvoeren van noodzakelijke maatregelen kan dwarsbomen. Daarbij kunnen ook de groepen wat betreft de argumentatie in de loop van de tijd veranderen. Een voorbeeld kan dit toelichten. Onmiskenbaar zal de aanpak van de opwarming van de aarde moeten leiden tot minder vervoer op de aarde. Tot nu toe is er een grote groep mensen die dat onderschrijft en ook bereid is om er gevolg aan te geven; vliegvlagen alleen als het niet anders kan, minder rijden met de auto en meer met het openbaar vervoer. Een deel van de bevolking ontkent het klimaatprobleem, omdat ze zich niet willen laten beperken bij het vervoer. De komende tijd zal er een groep bij komen die zich bij de laatste groep zal voegen. De mensen die zeggen het klimaatprobleem is er inderdaad maar het is al zo ver dat we het toch niet meer kunnen oplossen. Laten we er dus maar van genieten. Dansen op de vulkaan zou je dat kunnen noemen. Het stemt mij niet vrolijk.

Overigens over vervoer gesproken. De westerse mens is wat betreft vervoer wel een hulpeloos schepsel geworden. Ik merkte het de afgelopen tijd. Wij zijn verhuisd naar een nieuw huis. Het adres van dat huis komt in de meeste Tom Toms niet voor. Een aantal mensen die ons wilden bezoeken strandden zo'n 200 meter voor ons huis omdat de Tom Tom geen informatie meer gaf. Een aantal van hen was pas na veel moeite in staat ons te vinden, bij voorbeeld door het te vragen aan bewoners die zij in onze buurt naar het adres vroegen. Hoe anders was het in het verleden. Een tijdje terug las ik een verhaal (1) hoe het ging kort na de Tweede Wereldoorlog toen een groot deel van Europa qua infrastructuur in puin lag, mensen nauwelijks vervoersmogelijkheden hadden. Iemand moet dan goederen vervoeren van Nederland naar Wenen. Op dat moment mogen particulieren geen gebruik maken van de Duitse Autobanen en zijn er geen landkaarten beschikbaar. Hoe kom je dan in Wenen. Iemand geeft raad: "Je rijdt schuin door Duitsland heen, koers zuid-oost, tot je aan de Donau komt. Daar linkshouden en dan rechthoek tot een hele grote stad met Russische politie op de kruispunten. Dat is Wenen." (2)

(1) A. den Doollaard. *Het leven van een landloper*. Pagina 368.

(2) Wenen was in 1945 verdeelt in sectoren, zoals Berlijn. Enige van die sectoren werden bezet door het Russische leger en het waren vooral de vrouwelijke soldaten die het verkeer regelden.

Agenda imkersoos

Elke 1e zondag van de maand 10.30 uur inloop met koffie.

Aanvang: 11.00 uur.

Plaats: Museum NP

Er zijn in de komende maanden helaas geen imkersosen gepland.

AVBB - Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt

Voorzitter:

Ko Veltman

Penningmeester:

Gerrit Schipper

Bankrekening:

NL47 TRIO 0391 033352

Secretariaat:

Gerard van der Zwan

bijenvereniging@bijenpark.nl

Post: AVBB p/a Osdorperweg 778,
1067TB Amsterdam

Bestuur:

Søs Asrupt

David Graves

Lies Graves

Erelid: Ries Hoogendoorn

SBA - Stichting Bijenpark Amsterdam

Secretariaat:

Sander van Hulsenbeek

siertuinen@bijenpark.nl

Voor de huur van een sier- of imkertuin, de aan- of verkoop of het (ver)bouwen van huisjes kunt u zich schriftelijk wenden tot het secretariaat van de SBA.

Voor de huur van een tuin of imkertuin is het lidmaatschap van de AVBB vereist.

Redactie Bijzaken:

Marianna de Leeuw
leeuwtjem@gmail.com

Gerard van der Zwan
gvdz504@yahoo.com

Opmaak Bijzaken:

Eline Pellinkhof

Bij-Zaken verschijnt 4 keer per jaar.
Verschijningsdatums: 1/3, 1/6, 1/9, 1/12
Kopij moet uiterlijk 1 week voor verschijningsdatum bij de redactie zijn.